

Mindez persze azt jelenti, hogy Jékely egyféle modernebb poétikával kísérletezik (vagyis inkább folytatja régebbi kísérleteit!). A vallomásos líra után egy filozofikusabb, fogalomalkotásra vállalkozó költőiséget valósít meg. Eszközei és eljárásai ugyancsak modernebb tájékozódásról tanúskodnak. Régebbi verseiben a „nyugatos” líra szimbolista-impresszionista, festői és zenei vívmányait érvényesítette, legfőként a Verlaine által megfogalmazott poétika

— „De la musique avant toute chose” — követelményeire ügyelt. Új kötetében is vannak ilyen muzsikáló sorok: „szívemet... döngeti Lavagna öt-hat ballada-hangú harangja”. A vers zenei elemeinek hangsúlyozása helyett most viszont mind gyakrabban él a metaforák szabadabb társításának, a képek kötetlenebb, mégis drámaibb rendbe szervezésének lehetőségeivel. (*Magvető Könyvkiadó 1968.*)

POMOGÁTS BÉLA

VIHAR BÉLA: PÁRBESZÉD AZ IDŐVEL

Vihar Béla a két háború között indult, legelső versei közel negyven éve jelentek meg, költészete azonban az utóbbi évtizedben teljesebben ki. A József Attila-díjas költőnek 1958 óta a *Párbeszéd az Idővel* az ötödik kötete. Közel sem volt mind az öt egyforma eredetiségű. *A szerelem születése*-t valami jó értelemben vett céhbelsőség jellemezte, amely azonban egyúttal Vihar költészetének korlátait is jelzi: versein érezzük, hogy költő írta. Érezzük, hogy a „költészet tiszta vizei” felé igyekeznek, s ez mégsem póz: irtózik a kétes értékű pótlékoktól. De épp a következő kötet, a *Baráti asztal* mutatta, hogy az egyértelműen becsületes és tiszta alapállás önmagában még nem jelenti, hogy a költő művészileg is jelentőset és nagyot alkot. Hermetikusan elzárt, „értelmi” világában mindinkább „elidegenedett” tőle a külvilág. Valójában csak *A négy felelet* mutatta először Vihar Béla költészetének azt a kiforrottságát, mely lényegében a *Párbeszéd az Idővel* arculatát is meghatározza. Gyűjteményes kötet ez, melyben megtaláljuk Vihar Béla valamennyi figyelmet érdemlő költeményét, nyomon kísérhetjük költészetének fentebb vázolt alakulását is, sőt korábbi költeményeit is (talán nem ártott volna szigorúbban válogatni). Igaz, több régi versen csiszolt, javított a költő. Ez használt a kötetnek.

A *Párbeszéd az Idővel* költője jól tudja, mi az alázatos, bensőséges, szinte áhítatos egyszerűség titka; tudja, mi az élet, szerelemmel és bölcsességgel vall róla. S ami előző kötetekben még közel

sem volt ily egyértelmű: letisztult humanista értékrend húzódik költeményei mögött, melyet mindenekelőtt a szegényekhez, önmagához, a forradalmian újhoz való hűség határoz meg, s amelyben megkapja helyét a szemérmesen megvallott, ifjúságából hozott vallásos életérzés is, a biblia ószövetségi képei mellett mindinkább a keleti vallásbölcselek hatása. Bár ugyanakkor művészi programjából hiányzik a nagyarányú szintézis igénye; vannak versei, melyek szocialista elkötelezettségéről vallanak, de valójában idegen tőle a közéletiség szenvedélye. Megfoghatatlan, ösztönös érzéseit próbálja megragadni; de nem mint a szimbolisták, akik a titkot szimbólummal jelezték, ő tovább keres, meg akarja nevezni titkát. A megnevezhetlent. Mert ha meg lehetne nevezni, már nem lenne titok. Ebből a paradox küzdelemből születik költészetének sajátos attitűdje: az ész és az ösztön egymással folyó harcából.

Vihar Béla nem nagy költő, de saját letisztult világa van. Szerényen és őszintén vállalja a maga helyét. Ez nem jelenti azt, hogy ne állítana mind magasabb normát maga elé, s azt sem, hogy ne fejlődne, ne tanúsítaná, hogy még mindig vannak rejtett energiái. S mégis lirája kívül esik a mai magyar költészet fő vonalán, valamiképpen periférikus költő, még ha egy-egy versével, amilyen például az *Egy katona megy a hában*, át is tudta törni elszigeteltségét. (*Szépirodalmi Könyvkiadó 1968.*)

PÁLYI ANDRÁS